

EIROPAS PARLAMENTS

2014 - 2019

Nodarbinātības un sociālo lietu komiteja

2014/2238(INI)

5.3.2015

ZIŅOJUMA PROJEKTS

par videi nekaitīgas nodarbinātības iniciatīvu — darbvietu izveides potenciāla
izmantošana zaļajā ekonomikā
(2014/2238(INI))

Nodarbinātības un sociālo lietu komiteja

Referents: *Jean Lambert*

PR_INI

SATURA RĀDĪTĀJS

Lpp.

EIROPAS PARLAMENTA REZOLŪCIJAS PRIEKŠLIKUMS3

PASKAIDROJUMS8

EIROPAS PARLAMENTA REZOLŪCIJAS PRIEKŠLIKUMS

**par videi nekaitīgas nodarbinātības iniciatīvu — darbvietu izveides potenciāla izmantošana zaļajā ekonomikā
(2014/2238(INI))**

Eiropas Parlaments,

- ņemot vērā Komisijas paziņojumu „Darbvietu izveides potenciāla izmantošana zaļajā ekonomikā” (COM(2014)0446),
- ņemot vērā Komisijas paziņojumu „Zaļās rīcības plāns MVU” (COM(2014)0440),
- ņemot vērā Komisijas paziņojumu „Ceļā uz aprites ekonomiku: bezatkritumu saimniekošanas programma Eiropai ” (COM(2014)0398),
- ņemot vērā Komisijas dienestu darba dokumentu „Ekoizaugsmei piemītošā nodarbinātības potenciāla pilnvērtīga izmantošana” (SWD(2012)0092),
- ņemot vērā Padomes 2010. gada 6. decembra secinājumus „Nodarbinātības politika konkurētspējīgai un videi draudzīgai ekonomikai ar zemu oglekļa emisiju līmeni un efektīvu resursu izmantojumu”,
- ņemot vērā Padomes 2010. gada 21. oktobra Lēmumu 2010/707/ES par dalībvalstu nodarbinātības politikas pamatnostādņēm,
- ņemot vērā ESAO un Eiropas Profesionālās izglītības attīstības centra 2014. gada pētījumu „Videi nekaitīgākas prasmes un darba vietas, ESAO pētījums par videi nekaitīgas izaugsmi”,
- ņemot vērā Eiropas Nodarbinātības novērošanas punkta 2013. gada aprīļa pārskatu par videi draudzīgu darbvietu veicināšanu krīzes laikā: rokasgrāmata par Eiropas paraugpraksi 2013. gadā,
- ņemot vērā Starptautiskās Darba organizācijas un Eiropas Profesionālās izglītības attīstības centra 2011. gada pētījumu par prasmēm videi draudzīgām darbvietām: kopsavilkuma ziņojums, kas pamatojas uz pētījumu par 21 valsti;
- ņemot vērā Eiropas Profesionālās izglītības attīstības centra 2010. gada pētījumu par prasmēm videi draudzīgām darbvietām;
- ņemot vērā ESAO un CFE-LEED 2010. gada 8. februāra darba dokumentu „Prasmes videi draudzīgām darbvietām: vietējā darba tirgus ietekme uz klimata pārmaiņu problēmu risināšanu”.
- ņemot vērā 2013. gada 12. decembra rezolūciju par ekoinovācijām — nodarbinātība un

izaugsme ar vides politikas palīdzību¹,

- ņemot vērā tā 2012. gada 15. marta rezolūciju par Ceļvedi virzībai uz konkurētspējīgu ekonomiku ar zemu oglekļa dioksīda emisiju līmeni 2050. gadā²,
 - ņemot vērā Parlamenta 2010. gada 7. septembra rezolūciju par darbavietu potenciāla attīstīšanu jaunai, ilgtspējīgai ekonomikai³,
 - ņemot vērā Reglamenta 52. pantu,
 - ņemot vērā Nodarbinātības un sociālo lietu komitejas ziņojumu un Vides, sabiedrības veselības un pārtikas nekaitīguma komitejas un Sieviešu tiesību un dzimumu līdztiesības komitejas atzinumus (A8-0000/2015),
- A. tā kā vispārējās tendences, piemēram, resursu neefektīva izmantošana, neilgtspējīgs spiediens uz vidi un klimata pārmaiņas, kā arī pieaugošā sociālā atstumtība un nevienlīdzība, ir sasniegušas robežu, kuru pārkāpjot, to neatgriezenisko ietekmi uz mūsu sabiedrību un dabisko vidi vairs nevar novērst;
- B. tā kā saskaņotas politikas atbildes trūkums šo problēmu risināšanai rada draudus, ka nozīmīga daļa no videi nekaitīgai un sociāli iekļaujošai pārejai piemītošā nodarbinātības potenciāla varētu palikt neizmantota;
- C. tā kā mēs redzam, ka, reaģējot uz šiem draudiem, attīstās jaunas nozares, daudzās citās notiek pārmaiņas, bet vēl dažas sarūk, piemēram nozares, kas rada smagu piesārņojumu; tā kā saistībā ar iepriekšminēto nozari uzmanība būtu jāvelta darbaspēkam, lai saglabātu alternatīvu nodarbinātību;
- D. tā kā ES un dalībvalstis 2010. gadā Kankunā notikušajā Apvienoto Nāciju Organizācijas Vispārējās konvencijas par klimata pārmaiņām konferencē apņēmas nodrošināt "darbaspēkam taisnīgu pāreju, kas rada pienācīgu nodarbinātību un kvalitatīvas darbvietas"; tā kā taisnīga pāreja visiem uz vides ziņā ilgtspējīgu ekonomiku ir labi jāvada un tai jāpalīdz sasniegt mērķi nodrošināt visiem pienācīgu darbu, sociālo iekļaušanu un nabadzības izskaušanu;
- E. tā kā videi draudzīgu darbviestu ekspansijas potenciālu kavē prasmju nepietiekamība, ko rada vairāki faktori;
- F. tā kā ir skaidri pierādījumi, ka nodokļu novirzīšana no darbaspēka uz vides nodokļiem, investējot enerģētikā un resursu efektivitātē un attīstot piegādes ķēdes, izmantojot skaidru rūpniecības stratēģiju, pozitīvi ietekmē darbviestu radīšanu;
- G. tā kā skaidri, precīzi noteikti vidēja ilguma līdz ilgtermiņa mērķi var būtiski veicināt pārmaiņas, un tā kā šajā sakarībā arī ES regulējumam ir svarīga nozīme; tā kā mērķtiecīgiem ieguldījumiem, kas veicina darbviestu radīšanu, par pamatu vajadzētu būt skaidram politikas satvaram, un tiem vajadzētu atbilst šai politikai;

¹ Pieņemtie teksti, P7_TA(2013)0584.

² OV C 215E, 31.8.2013., 75. lpp.

³ OV C 308E, 20.10.2011., 6. lpp.

- H. tā kā MVU ir svarīgi nodarbinātības radītāji un ir veidojuši daudzas jaunas videi nekaitīgas nozares, bet tie var saskarties ar īpašām grūtībām, īstenojot pārejas darbvietu radīšanas potenciālu,

Virzībā uz zaļo ekonomiku – iespējas darba tirgū

1. uzsver, ka pāreja uz ilgtspējīgu sabiedrību un ekonomiku, tostarp uz ilgtspējīgiem patēriņa un ražošanas modeļiem, rada potenciālu gan jaunu darbvietu radīšanai, gan esošās nodarbinātības pārveidošanai par videi nekaitīgām darbvietām praktiski visās nozarēs un visā pievienotās vērtības veidošanas ķēdē;
2. norāda, ka šai pārejai ir ievērojams potenciāls radīt vietējās darbvietas, kuras nevar pārcelt uz citu vietu, tostarp krīzes skartajās nozarēs;

Taisnīga pāreja un pienācīgs darbs

3. atzinīgi vērtē Komisijas paziņojumu, ka pārstrukturēšana būtu jāveic sociāli atbildīgi;
4. aicina Komisiju un dalībvalstis apņemties ievērot „taisnīgas pārejas ceļvedi”, kurā būtu apvienoti tālejoši mērķi vides jomā ar stingrām sociālajām prasībām, tostarp pienācīga darba veicināšanu, veselīgu un drošu darba vidi, apmācības un prasmju programmām, kā arī darba ņēmēju informēšanas, uzklaušanās un līdzdalības tiesību stiprināšanu attiecībā uz ilgtspējīgas attīstības jautājumiem, kā arī uz efektīvu darbaspēka pārstāvību;
5. atgādina, ka pārstrādātajā ES veselības un drošības stratēģijā būtu jāņem vērā jaunām nozarēm specifiskie riski;
6. uzsver, ka iespējamo izmaiņu nodarbinātībā paredzēšanai ir nepieciešama proaktīva pārejas vadība un ka būtiska ir ilgtermiņa plānošana, lai nodrošinātu efektīvu pāreju un stabilu nodarbinātību;
7. norāda, ka dažus reģionus skar vairāk problēmu nekā citus; aicina vietējās un reģionālās valdības un sociālos partnerus kopīgi īstenot ceļvežus, kas paredzēti pārmaiņu skarto kopienu un darba ņēmēju atbalstam;
8. uzsver, cik svarīga ir darba ņēmēju līdzdalība šajās pārmaiņās; aicina iesaistīt arodbiedrību „zaļos pārstāvjus”, lai viņi kopīgi ar darba devējiem strādātu pie ilgtspējības palielināšanas savās darba vietās;

Prasmes videi nekaitīgajai nodarbinātībai

9. atzinīgi vērtē Komisijas ierosinātos instrumentus prasmju izstrādei un nepieciešamo prasmju paredzēšanai; tomēr uzsver, ka ir nepieciešama tālejošāka darbība;
10. aicina dalībvalstis un reģionālās valdības iesaistīt sociālos partnerus un apmācības sniedzējus, kā arī pieņemt un īstenot prasmju izstrādes stratēģijas ar mērķi uzlabot vispārējās, nozarēm un konkrētām profesijām nepieciešamās prasmes;
11. norāda, ka šajās stratēģijās būtu jānosaka trūkstošās prasmes un jāiekļauj mērķtiecīgas arodapmācības un mūžizglītības programmas; uzsver, ka šajās stratēģijās ir aktīvi

jāiekļauj gan uz citām darbavietām pārvietotie, gan zemu kvalificētie darba ņēmējiem, kuriem draud izstumšana no darba tirgus; uzsver, ka jāveic pasākumi, lai konkrētās nozarēs novērstu dzimumu nevienlīdzīgu pārstāvību;

12. aicina dalībvalstis apmācībā un izglītības sistēmās integrēt ilgtspējīgu attīstību, videi nekaitīgas kompetences un prasmes; atgādina, cik svarīgas ir zinātnes, tehnoloģiju, tehniskās un matemātikas (*STEM*) prasmes;
13. uzsver, ka, lai novērstu prasmju trūkumu, valsts iestādēm ir jāveic mērķtiecīga darbība un ir nepieciešami mērķtiecīgi pakalpojumi; aicina dalībvalstis apmācīt nodarbinātības iestāžu un dienestu darbiniekus, lai visās darba tirgus politikas jomās integrētu videi nekaitīgai nodarbinātībai nepieciešamās prasmes;

Politikas saskaņotība, lai pilnībā attīstītu ilgtspējīgu ekonomiku darbvietu radīšanas potenciālu

14. aicina Komisiju un dalībvalstis pieņemt vērienīgus un integrējošus reglamentējošos, fiskālos un finanšu pamatnoteikumus, lai garantētu ilgtspējīgu ieguldījumu un stimulētu inovācijas, tādējādi pilnībā atbrīvojot šo pārmaiņu radīto nodarbinātības potenciālu; uzsver, ka ir jāizstrādā politikas nostādnes saistībā ar ilgtermiņa horizontiem, kuros vajadzības gadījumā ir iekļauti saistoši mērķi, kā arī rādītāji šo nostādņu īstenošanā panāktā progresā mērīšanai;
15. uzsver, ka ir nepieciešamas saskanīgas politikas nostādnes, kas veicina atjaunojamās enerģijas ražošanu un energoefektivitāti, lai stimulētu vietējo attīstību un radītu vietējās darbvietas;
16. aicina Komisiju un dalībvalstis pilnībā ievērot un īstenot pārskatīto ES tiesību aktu publiskā iepirkuma jomā jaunos noteikumus un savā publiskā iepirkuma politikā ieviest proaktīvus vides un sociālos kritērijus nolūkā radīt ilgtspējīgas darbvietas;
17. aicina Komisiju ievērot savas saistības ierosināt tālejošākus tiesību aktus atkritumu apsaimniekošanas jomā, kas nekavējoties un pilnībā ļaus izmantot aprites ekonomikas ievērojamo darbvietu radīšanas potenciālu;
18. aicina Komisiju izmantot ES pusgadu un pārskatīt stratēģiju „Eiropa 2020”, lai atbalstītu videi nekaitīgu darbvietu radīšanu; aicina Komisiju sniegt konkrētām valstīm adresētus ieteikumus, kas veicina augstu nodarbinātību un samazina ekoloģiskās pēdas nospiedumu, tostarp nodokļu novirzīšanu no darbaspēka uz vides nodokļiem un neefektīvu subsīdiju pakāpenisku izskaušanu līdz 2020. gadam;
19. aicina Komisiju atjaunot savas saistības attiecībā uz stratēģiju „Eiropa 2020” un nekavējoties sniegt starpposma pārskatu; aicina Komisiju par vadošajiem mērķiem noteikt kvalitatīvu nodarbinātību un resursu efektivitāti; aicina Komisiju ierosināt tālejošākus sociālos un vides jomas mērķus 2030. un 2050. gadam;

Ieguldījumi ilgtspējīgu darbvietu radīšanā

20. aicina Komisiju un dalībvalstis veicināt kvalitatīvus ieguldījumus, kas radītu sociālās

priekšrocības; aicina Komisiju un dalībvalstis novirzīt ieguldījumus uz jomām, kas pozitīvi ietekmē darba tirgu, lai radītu pienācīgas darbvietas un cīnītos pret bezdarbu;

21. uzsver, ka ieguldījumi energoefektivitātē veicina vietējo darbvietu radīšanu un vietējas ekonomikas attīstību un ka ēku energoefektivitātes nodrošināšana ir izmaksu ziņā vislietderīgākais veids kā rast ilgtermiņa risinājumus enerģētiskajai nabadzībai;
22. iesaka, ka klimata pārmaiņu, atjaunojamās enerģijas un energoefektivitātes mērķi būtu jāuzskata par ieguldījumu mērķiem;
23. aicina dalībvalstis pilnībā izmantot iespējas, ko piedāvā Eiropas strukturālo un investīciju fonda un citu ES finansējuma avotu tiesiskais regulējums, lai atbalstītu ilgtspējīgus projektus, kuri veicina videi nekaitīgu nodarbinātību;
24. aicina Komisiju un dalībvalstis izmantot 2016. gadā paredzēto daudzgadu finanšu shēmas (DFS) pēcvēlēšanu pārskatīšanu, lai veicināti mūsu ekonomiku videi nekaitīgu pāreju;

Mazie un vidējie uzņēmumi (MVU)

25. atbalsta Zaļajā rīcības plānā MVU izvirzītos mērķus un tajā ierosinātās uz MVU vērstās darbības nolūkā uzlabot resursu efektivitāti, atbalstītu zaļo uzņēmējdarbību, pētīt iespējas veidot videi nekaitīgākas pievienotās vērtības veidošanas ķēdes un uzlabot zaļiem MVU piekļuvi tirgum;
26. norāda, ka MVU ir nozīmīgākie darbvietu radītāji Eiropā; uzsver, ka MVU saskaras ar īpašām grūtībām, izmantojot videi nekaitīgas pārejas sniegtās darbvietu iespējas, jo īpaši saistībā ar piekļuvi finansējumam, apmācībām un ar prasmju deficīta novēršanu; aicina Komisiju un dalībvalstis sākt tālejošu darbību, sniedzot atbalstu, lai stimulētu videi nekaitīgu darbvietu radīšanu MVU, tostarp, mērķtiecīgu informāciju, izpratni veidojošu tehnisku palīdzību, kā arī nodrošinot piekļuvi finansējumam un apmācības pasākumiem;
27. uzdod priekšsēdētājam nosūtīt šo rezolūciju Padomei un Komisijai, kā arī dalībvalstu parlamentiem un valdībām.

PASKAIDROJUMS

Komisijas Videi nekaitīgas nodarbinātības iniciatīva¹ tika publicēta 2014. gada jūlijā kopā ar Zaļās rīcības plānu MVU² (kas arī apskatīts šajā ziņojumā) un paziņojumu par aprītes ekonomiku;

Šīs iniciatīvas mērķis ir turpināt darbu, kas sākts ar 2012. gada dienestu darba dokumentu „Ekoizausmei piemītošā nodarbinātības potenciāla pilnvērtīga izmantošana”³, kurš ir viena no Nodarbinātības paketes sastāvdaļām un kurā uzsvērts, ka līdz 2020. gadam zaļajā ekonomikā varētu izveidot 20 miljonus darbvieta, un ir ņemtas vērā nodarbinātības pamatnostādnes, kas aicina dalībvalstis: .. *veicināt darbvieta izveidi, tostarp aprūpes un videi nekaitīgas nodarbinātības jomā.*⁴

Rodas jautājums, kā definēt to, kas domāts ar videi nekaitīgas darbvieta, jo īpaši mēģinot noskaidrot to izveidi statistikas vajadzībām. SDO saka, ka videi nekaitīgas darbvieta ir *pienācīgas darbvieta, kas:*

- *samazina enerģijas un izejvieta patēriņu;*
- *ierobežo siltumnīcefekta gāzu emisijas;*
- *samazina atkritumus un piesārņojumu;*
- *aizsargā un atjauno ekosistēmas.*

Referents šā ziņojuma gatavošanas laikā saņēma atbalstu arī no UEAPME un Londonas Universitātes koledžas profesora *Paul Ekins*, kuri ieteica, ka labāk būtu raudzīties vispārējā ekonomikas ekoloģizācijas kontekstā, jo tas vairāk attieksies uz izstrādājumiem, procesiem un pakalpojumiem, un ka tas ir jāintegrē visās politikas jomās: nodokļu, darba tirgus, izglītības un apmācības, pētniecības, inovāciju, klimata pārmaiņu un enerģētikas politikā.

Zaļā ekonomika ir nepieciešama vairāku problēmu dēļ, kā to norāda Komisija: "Resursu neefektīva izmantošana, neilgtspējīgs spiediens uz vidi un klimata pārmaiņas, kā arī sociālā atstumtība un nevienlīdzības ..”⁵ tas ir augstā bezdarba līmeņa radītais sociālais spiediens, ko šī komiteja tika labi pazīst. Šīs problēmas acīmredzami ietekmēs visu darba vidi. Piemēram, pasaulē lielākās lielveikalu ķēdes *ASDA* aprēķini liecina, ka 95 % no tās piedāvāto svaigo produktu apdraud klimata pārmaiņas, bet vienu trešdaļu — pat ļoti nopietnī⁶.

¹ Videi nekaitīgas nodarbinātības iniciatīva. Darbvieta izveides potenciāla izmantošana zaļajā ekonomikā” (COM(2014)0446 final).

² Komisijas paziņojums "Zaļās rīcības plāns MVU" (COM(2014)440).

³ Komisijas dienestu darba dokuments „Ekoizausmei piemītošā nodarbinātības potenciāla pilnvērtīga izmantošana” SWD(2012)0092 final.

⁴ Padomes 2010. gada 21. oktobra Lēmums 2010/707/ES par dalībvalstu nodarbinātības politikas pamatnostādnēm (OV L 24.11.2010).

⁵ Videi nekaitīgas nodarbinātības iniciatīva. Darbvieta izveides potenciāla izmantošana zaļajā ekonomikā” (COM(2014)0446 final).

⁶ Gatavojoties perfektai vētrai — ilgtspējīgai ekonomikai nepieciešamās prasmes, *IEMA*, 2015.

Nepieciešamība pēc integrējošas domāšanas tika atspoguļota vienā no galvenajām prasībām, ko referentam ieteica daudzi atbalsta sniedzēji — ir nepieciešamas saskaņotas, visaptverošas politikas pamatnostādnes, kas nodrošinātu paredzamu vidi apmācībai un ieguldījumiem. Bieži tika minēts, ka pretrunīga politika un stimuli traucē progresu un ierobežo nodarbinātības potenciālu. Šādai politikai jābūt arī ilgtermiņa redzējumam: patlaban uzceltās ēkas varētu stāvēt vēl nākamajos 50 gados, tādēļ tām jāatbilst augstākajiem energoefektivitātes un ilgtspējīgas būvniecības standartiem; veicot ieguldījumus nozīmīgākajās enerģētikas iekārtās, vajadzētu raudzīties tālāk par 2020. gadu utt.

Profesors *Ekins* un citi ir noteikuši trīs nozīmīgākos faktorus, kas veicina darbvietu radīšanu un ko uzskata par iedarbīgiem, un tos vairākas reizes ir ierosinājusi Komisija un Parlaments, bet norādot neatbilstīgus turpmākos pasākumus:

- Vides nodokļu reforma — novirzot nodokļu slogu no darbaspēka uz izmaksām vides jomā, bet nodrošinot, ka tā neradīs pretēju efektu. To vēl vairāk varētu pastiprināt, pastāvīgi izmantojot pusgada procesu un ieteikumus dalībvalstīm. Lai nodrošinātu konsekvenzi, vajadzētu censties arī atcelt neefektīvas subsīdijas, kas veicina piesārņošanu vai atbalsta oglekļietilpīgākas nozares.
- Energoefektivitāte un resursu efektivitāte — EP ir konsekventi uzsvēris šīs jomas potenciālu, arī pievēršoties energoefektivitātei un vienlaikus novēršot degvielas cenu izraisīto nabadzību ar visaptverošas siltumizolācijas programmas¹ palīdzību. Direktīvā par ēku energoefektivitāti² iekļautajā vērtējumā par ietekmi uz nodarbinātību ir norāde, ka šajā jomā varētu izveidot apmēram 2 miljonus darbvietu, daudzas no kurām, pēc būtības, nevarētu pārcelt uz citu vietu, un Energoefektivitātes direktīvā ir dots tam papildu stimulants. Tomēr ietekmi varēs just tikai tad, ja abas minētās direktīvas tiks efektīvi īstenotas (tam varētu būt nepieciešami stingrāki izpildes mehānismi) un būs nodrošināti nepieciešamie ieguldījumi un apmācība. Uzlabota resursu efektivitāte ir ļoti pieprasīta, *UEAPME* ir atsaukusies uz Eiropabarometra datiem, kas rāda, ka 93 % no MVU veic vismaz vienu darbību, lai uzlabotu resursu efektīvu izmantošanu³.
- Piegādes ķēdes attīstīšana, lai ES gūtu labumu visos tās posmos gan nodarbinātības ziņā, gan ekonomiski. Nepārprotami ir nepieciešama rūpniecības stratēģija, kura novirza un stimulē ieguldījumus, piemēram atjaunojamu energoresursu rūpniecībā, kas varētu radīt vairāk darbvietu lauku un bijušajās rūpnieciskajās teritorijās. Piegādes ķēde ir jāattīsta arī, lai stimulētu pārmaiņas un nodrošinātu, ka visas uzņēmējdarbības sastāvdaļas spēj reaģēt uz risināmajām problēmām. Daudzi uzņēmumi nedomā par piegādes ķēdi saistībā ar emisiju, klimata pārmaiņu novēršanas vai resursu efektivitātes jautājumiem.

¹ Eiropas Parlamenta 2013. gada 11. jūnija rezolūcija par sociālajiem mājokļiem Eiropas Savienībā (2012/2293(INI))

² Eiropas Parlamenta un Padomes 2010. gada 19. maija Direktīva 2010/31/ES par ēku energoefektivitāti

³ *Flash Eurobarometer* 381 -2014.

Lai īstenotu pāreju uz zaļu ekonomiku, izšķiroša nozīme ir darbaspēka iesaistīšanai. Dažās nozarēs notiks būtiskas pārmaiņas, tās pat panīks, un šo pārmaiņu vadība dos pozitīvu rezultātu, ja tiks sniegts efektīvs atbalsts, lai saglabātu un, iespējams, mainītu ražošanu. Liela nozīme būs ES fondiem, ja tos izmantos efektīvi. Nozaru līmenī šo pārmaiņu vadīšanā liela nozīme būs Eiropas Uzņēmumu padomēm. Arī darbaspēka līdzdalība palīdzēs radīt iespējas. „Zaļie pārstāvji”, kas varētu būt līdzvērtīgi veselības un aizsardzības jomas pārstāvjiem, varētu vadīt izpratnes veidošanu un pārmaiņas, kā to liecina *TUC* ziņojums¹. *PHS* grupa, piemēram, *The Union Effect*, ir izveidojusi vides aktīvistu tīklu, kuriem ir vajadzīgās prasmes un specializētās zināšanas, kā arī nodrošināta iespēja akreditēt šīs prasmes, un šie aktīvistu ir palīdzējuši samazināt apgaismošanas izmaksas un panākt būtisku progresu otrreizējā pārstrādē un materiālu reģenerēšanā.

Darbaspēka iesaiste ir būtiska arī tādēļ, ka darbam ir jābūt pienācīgam: pienācīgi apmaksātam, ar labiem darba apstākļiem un labu veselības un drošības ētосу. Darba attiecības dažās videi nekaitīgajās nozarēs ir samērā vāji attīstītas gan darba devēju, gan darba ņēmēju līmenī, un būtu jāveicina jauns nozaru sociālais dialogs. Pārskatītajā veselības un drošības stratēģijā būtu jāņem vērā riski, kas attīstošajās nozarēs rodas no jauna vai arī mainās.

Ja uzņēmumi grib veikt vai arī tiem nākas veikt pasākumus, lai padarītu savu uzņēmējdarbību ilgtspējīgāku, daudzi no tiem nav pārliecināti par savu spēju pārvaldīt riskus vai pārmaiņu procesu, vai arī tie var secināt, ka nevar atrast darbiniekus ar nepieciešamajām prasmēm. Komisijas paziņojumā ir vairāki pozitīvi priekšlikumi, un mums ir nepieciešama vispusīga pieeja, kas liek apzināties nepieciešamību saprast, kāpēc ilgtspējības jautājumi ir nozīmīgi uzņēmējdarbībai un sabiedrībai kopumā. Ir nepieciešams, lai ilgtspējības principi tiktu izprasti jau skolas līmenī, un vēl joprojām nepietiekams skaits studentu, jo īpaši meiteņu, specializējas *STEM* nozarēs. Saskaņā ar Apvienotās Karalistes *NUS* datiem 60 % no aptaujātajiem augstskolu pirmo kursu studentiem neatkarīgi no viņu izvēlēta studiju virziena ir ieinteresēti nopietnāk apgūt ilgtspējības jautājumus. Šī interese ir jāattīsta un vispārējās prasmes jāpilnveido, ja mēs gribam integrēt virzību uz videi nekaitīgu darbu; studenti ir ieinteresēti iesaistīties atbilstošu kursu izstrādē. Kā norādīja *NUS*, ja mēs gribam būt vadošie šajā nozarē, 80 % pasaules valstu vadītāju ir studējuši augstskolā — un tur notiekošie procesi var veidot nākotni.

Kā liecina *EUROFER "GreenVET"* projekts, daudz darāmā ir arī nozaru līmenī.² Sniedzot padziļinātu apmācību par tiesisko un tehnisko kontekstu (arī resursu efektivitāti), kādā darbojas tērauda rūpniecībā, ir cerības, ka šāda akreditēta apmācība nodrošinās lielāku mobilitāti šajā nozarē un zinātnas pārvešanu. Mums būtu jāapsver arī formālās un neformālās mācīšanās rezultātu apstiprināšana, kā arī apstiprināšanas atzīšana kā instruments plaisas starp darba tirgus pieprasījumu un pieejamo prasmju novēršanai, jo — kā to norādīja referentam — daudzi strādājošie iegūst prasmes darba procesā, bet tās nekad oficiāli netiek atzītas, un tas ir šķērslis paaugstināšanai amatā. Prasmju padomēm var būt nozīmīga loma, lai nodrošinātu nepieciešamo nozares un specifisko prasmju programmu atjaunināšanu, kā arī reaģētu uz tirgus attīstību. Tomēr ir nepieciešams visaptverošs prasmju ceļvedis un ir jāiesaista visas ieinteresētās personas, sākot ar profesionālās orientācijas konsultantiem, nodarbinātības dienestiem (būtisku ieguldījumu var dot Eiropas VND tīkls) un beidzot ar apmācības

¹ The Union Effect - greening the workplace, TUC

https://www.tuc.org.uk/sites/default/files/The_Union_Effect_Greening_The_Workplace_Covers_2014_All.pdf

² http://www.gt-vet.com/?page_id=18

sniedzējiem (tostarp vietējām iestādēm), sociālajiem partneriem un valdību.

Tomēr apmācībai jābūt pieejamai, par pieņemamu cenu un tā jāpiedāvā visas indivīda darba dzīves laikā. Prasmju deficīts ir vērojams ne tikai, sākot darba dzīvi, bet bieži vien arī projektu vadītāju, piemēram, celtniecības inženieru, līmenī. Eiropas Vēja enerģijas asociācija (EVEA) uzskata, ko prasmju deficīta rezultātā līdz 2030. gadam varētu trūkt apmēram 15 000 kvalificētu darbinieku. Visvairāk prasmju varētu trūkt profesijās, kas saistītas ar iekārtu darbināšanu un uzturēšanu, un tas apgrūtina vietējo un reģionālo darbvietu radīšanu lauku teritorijās, kurās izveidoti vēja ģeneratoru parki — teritorijās, kur bieži vien trūkst nodarbinātības iespēju. Ir pienācis laiks veidot pieredzējušu darbaspēku.

Mēs varētu arī iestrādāt dinamiskāku pieeju patlaban bez darba esošajām personām, izmantojot inovatīvas pieejas: bez darba esošiem celtniekiem varētu maksāt, lai viņi aizstātu darbiniekus, kuri apmeklē apmācības kursus, augstskolas beidzējus, kuriem ir prasmes ilgtspējības jomā, uz laiku varētu nosūtīt (maksājot par to) uz uzņēmumiem vai organizācijām, kas vēlas attīstīt savu praksi ilgtspējības jomā; šāda prakse Apvienotajā Karalistē ir radījusi vairāk nekā 50 darbvietas, jo organizācijas nolēma paturēt šos pagaidu darbiniekus.

Tomēr ieguldījumi un atbilstīgi stimuli apvienojumā ar visaptverošu un stabilu politikas vidi ir izšķiroši, ja mēs vēlamies redzēt patiesi zaļu ekonomiku, nevis tikai pašreizējo iniciatīvu kokteili. Jaunais ESIF piedāvā vēl vienu iespēju šādam mērķtiecīgam, kvalitatīvam ieguldījumam, pamatojoties uz partnerības principu, kā arī uz pārdomātu citu ES finansējuma izmantošanu, kā tas ir norādīts minētajā Komisijas paziņojumā; mēs zinām, ka ieguldījumi ēku renovācijā ļauj gan radīt jaunas darbvietas, gan arī ietaupīt enerģiju. Bet nedrīkst aizmirst, ka arī citām nozarēm, piemēram, sociālajai aprūpei, ir nepieciešami ieguldījumi pienācīga darba nodrošināšanā. Kā norādīja *ENSIE* un *RREUSE*, sociālajai ekonomikai ir arī jāparāda, ka tā var radīt būtisku skaitu darbvietu saistībā ar atjaunošanu un otrreizēju izmantošanu un veicināt sociālo iekļaušanu. Arī iepirkuma politikai ir sava nozīme, atbalstot atbildīga pirkuma politiku ar ilgtspējības (zaļajām un sociālajām) klauzulām. Interesants piemērs tam ir Apvienotās Karalistes sociālās vērtības akts¹.

Ieguldījumi ir nepieciešami arī, lai stimulētu ES rūpniecības politikā tik nepieciešamās inovācijas, lai padarītu ES par resursefektīvāko ekonomiku pasaulē, vienlaikus izstrādājot aktīvas stratēģijas, lai nodrošinātu, ka sociālā pāreja tiek labi pārvaldīta un tās sniegtās priekšrocības būtu pieejamas visā ES.

Pāreja var radīt īpašas grūtības MVU. ESAO uzskata, ka būtisks priekšnoteikums veiksmīgai pārejai ir MVU spēja pielāgoties ekoloģiski ilgtspējīgai praksei gan ražošanas, gan pakalpojumu jomā, tomēr uztraucas par to, ka MVU, šķiet, visai maz apzinās, ka tiem turpmāk būs nepieciešamas videi nekaitīgas prasmes un ka to ieguldījumi videi nekaitīgu prasmju apguvē ir ļoti ierobežoti². Šīs grūtībām ir nepieciešams īpašs risinājums, par pamatu ņemot „Zaļās rīcības plānu MVU”, sākot no mērķtiecīgas informācijas sniegšanas un izpratnes palielināšanas, līdz atbilstīgai palīdzībai pārejai uz ekoloģiskākiem produktiem un procesiem un efektīvākiem stimuliem. Sava nozīme ir arī visaptverošai pieejai piegādes ķēdei, kurā mērogu varētu izmantot, lai sniegtu apmācību un citus labumus. Arī reģionālajām un

¹ Public Services (Social Value) Act 2012 <http://www.legislation.gov.uk/ukpga/2012/3/enacted>

² Darbvietu potenciāls pārejai uz ekonomiku ar zemu oglekļa dioksīda emisiju līmeni, ESAO.

vietējām iestādēm, kā arī finanšu iestādēm ir sava loma šāda atbalsta sniegšanā.

Ir skaidrs, ka visu darba vidi ir ietekmējušas nozīmīgākās globālās tendences, bet ES reakcija uz tām vēl joprojām nav visaptveroša. Lai pārliecinātos, vai mēs varam saglabāt un paplašināt nodarbinātības iespējas un darbvietu radīšanu, mums ir nepieciešama visaptveroša, kopīga atbilde, sākot no politikas līmeņa līdz pat pamatapmācībai. Laikam ir ļoti liela nozīme, jo mūsu neizmantotās iespējas pārņem citas valstis un mēs nespējam nodrošināt savu darbaspēku ar prasmēm to problēmu novēršanai, ar ko mēs jau saskaramies. Šis Komisijas paziņojums sniedz mums dažas atbildes, bet visām ES iestādēm būs jāiesaistās, ja mēs patiešām gribam īstenot šo nepieciešamo pāreju.